

REFERAT

Møte:
Forum for beitebruk

Dato:
02.03.2023

Møteleder:
Katrine Erikstad

Referent:
Christian Brun-Jenssen

Til stede:

Fra Statsforvalteren: Katrine Erikstad, Stein Tage Domaas og Christian Brun-Jenssen

Fra Nordland reindriftssamer: Kristine Blind Helland og Tom Lifjell

Fra Nordland bondelag: Geir Jostein Sandmo og Ketil Trongmo

Fra Nordland bonde- og småbrukarlag: Astrid Tove Olsen, Terje Nystadbakk

Fra KS: Steinar Nordheim Storelv

Svein Morten Eilertsen fra NIBIO deltok på sak nr. 2.

Meldt fravær:
Johan Rødås

Saksliste

SAK NR	TEMA
1/2023	<p>Godkjenning av innkalling og referat</p> <p>Det kom innspill til sak 8/2022 i referatet fra forrige møte. Det er viktig at referatet er presist og gjengir det som er vedtatt i kommunestyret. Det er viktig å få frem at det ikke er snakk om et bygge- og deleforbud, men en innskjerping av praksis. Det er ingen endringer i vanlig jord- og skogbruk som fortsatt kan drives etter gjeldende lovverk. Referat fra forrige møte blir oppdatert etter det.</p>
2/2023	<p>Presentasjon av Norsk Viltskadesenter</p> <p>Svein Morten Eilertsen fra NIBIO presenterte Norsk viltskadesenter. Presentasjonen er vedlagt.</p> <p>Norsk viltskadesenter er et kompetansenettverk i NIBIO som arbeider med blant annet konflikter knyttet til vilt og næringsutøvelse. Eksempler er gåsebeiting på innmark, rein på innmark mm, tapsårsaker og forebyggende tiltak. Informasjon finnes på nettsiden https://www.nibio.no/tema/landskap/norsk-viltskadesenter.</p> <p>Svein Morten var innom disse punktene:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vurdering av gjerdeløsninger for å hindre rein på innmark- Beitenæringer og rovvilt i nord (LMD-prosjekt)- Tap av beitedyr – markert økning i seintapet (etter merking)- Hva er normaltap – ser en markert økning fra ca år 2000.- Tapsundersøkelser og muligheten for tilpasninger- Problematikken med kongeørn og havørn

SAK NR	TEMA
	<ul style="list-style-type: none">- Forbyggende og konfliktdempende tiltak- Klimaendringer og endret beitebruk- Rein på innmark og kvantifisering av skader- Teknologi til beiteovervåkning- Drive fram ny teknologi – elektroniske beiteovervåkere- Optimalisering av fôr for å redusere klimagassutslipp fra beitedyr
3/2023	<p>Norsk viltskadesenter som observatør i Forum for beitebruk</p> <p>Med bakgrunn i sin status som nasjonalt kunnskapssenter og sine oppgaver, ønsker Norsk viltskadesenter å være observatør i Forum for beitebruk.</p> <p>Medlemmene synes det er greit. Dette vil gi mulighet til å få bedre tilknytning til reindrifts- og landbruksnæringen og dermed mer spisset forskning. Observatørrollen bør evalueres etter to år.</p> <p>I de tilfeller det er hensiktsmessig må møtet kunne lukkes og gjennomføres uten at observatør er tilstede.</p>
4/2023	<p>Beredskapsplaner</p> <p>De ulike etatene gikk gjennom sine beredskapsplaner og vurderinger. Under er en kort oppsummering. Presentasjoner og beredskapsplaner er vedlagt.</p> <p><u>Statsforvalteren</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Oppbygging og organisering av vårt beredskapsarbeid. Statsforvalterens egen beredskapsplan er unntatt offentlighet. Den bygger på en instruks som ligger på lovdata. Inneholder en fylkesROS med risikobilde for Nordland. Scenarioene oppdateres jevnlig.- Landbruks- og reindriftsavdelinga har en egen beredskapsplan som omhandler landbruk, reindrift og skogbruk. En egen plan for krisekommunikasjon.- Noen forskjeller mellom reindrift og landbruk/skogbruk da vi har førstelinjeansvar for reindriften.- Det ble stilt spørsmål om Statsforvalteren følger opp at kommunene har systemer for varsling av bønder. Dette ansvaret tilligger beredskapsavdelinga og videreføres til dem.- Matforsyning ikke et tema da det ikke er Statsforvalterens ansvarsområde. Det ble eksemplifisert ved om det skulle bli behov for å produsere mat for flere tusen soldater lokalt. Dette kan være et tema for FylkesROSen. <p><u>Nordland bondelag</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Bondelaget er en stor nasjonal organisasjon med mange ansatte, og har nå kommet inn i Fylkesberedskapsrådet. Dette har gitt økt bevissthet og økt tilgjengelighet i ledelsen. Det er forventet at det fins en beredskapsplan for kriser. Viktig å tenke gjennom hvilke roller de ulike aktørene har så en ikke handler på impuls.- Beredskapsplanen presenteres for styret så de er kjent med den.- Bygd opp som et praktisk verktøy, hvem, hva, hvor, når osv. Samling av info og kontaktinfo.

SAK NR	TEMA
	<ul style="list-style-type: none">- Har en egen del om mediahåndtering- Vært leder i 13 år, ikke hatt behov for å bruke planen enda. Har reflektert mye rundt hva som skal kalles en krise. LA-MRSA var på grensen til en krise, men da smitteveien ble funnet ble det ikke definert som en krise. Omfatter det en gård så er det ikke en krise, men kan ha omdømmevirkninger som er kritisk.- Viktig å ikke tenke at alle i landbruket nås gjennom bondelaget og bonde- og småbrukarlaget da de dekker 55 prosent av utøverne.- Beredskap settes på dagsorden på årsmøtet til Nordland bondelag.- Den falske CWD-testen identifiserte store mangler i andre enden (transportør, slakteri osv), veldig nært at veldig mye kjøtt måtte gå til destruksjon. Viktig at det går gjennom.- Egen beredskapsplan for rovdyrangrep: plan for å tydeliggjøre ansvar, tidspunkt osv. Prosesser ved roviltangrep- Har opprettet et roviltutvalg, ikke bare en ansvarlig.- Videreformidler tilbud om psykisk helsehjelp i krisesituasjoner. Tilsvarende ordning over reindrifftsavtalen.- Politisk spill dersom en ikke når gjennom - Statsforvalteren stilte spørsmål om det bør tas inn noe om prosess der bondelaget er de første til å få kjennskap til kriser som er så store at de skal løftes til Statsforvalter som samordningsmyndighet? Asgeir Jordbru vil da være kontaktperson. <p><u>Nordland bonde- og småbrukarlag</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Har fokus på psykisk helse. Har opprettet en egen hjelpknapp på nettsiden, der det tidligere har vært vist til kommunens kriseteam.- Forholder seg til kommunens beredskap- Langt mellom slakterier og foredling, noe som kan gi store utfordringer. Blir av og til berget av reindriffts slakterier.- Kornlagre er nedbygd, noe som vurderes som kritisk. Viktig at det er fokus på å få det på plass igjen.- Stort fokus på sykdommer. Utøvere har 48 timers karantene før de omgås dyr når de kommer fra utlandet, mens turister kan gå fritt rundt i beitelandet når de ankommer. Viktig å være bevisst på dette og informere om farene. <p><u>Nordland reindriftssamer</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Beredskap i reindriffts ferskt. Beitekrisene har vært viktigst. Tema siden 2017 da en så at den vanskelige vinteren ga lite kalv, har begynt å tenke beredskap etter det. Krisa ble evaluert- 2020, ny krise. Fokus på økonomisk tilskudd og foring. Delvis hell, men generelt en dårlig slaktesesong året etter. Ny krise igjen i 2022, der en var bedre forberedt enn tidligere.- Opplever at det er viktig med planer rundt beredskap. Distriktene er ansvarlige, men det går også ned til reineiernivå (siidaandelsnivå).- Det er etablert Kriseberedskapsutvalg for de ulike reinbeiteområdene. Har fungert godt i Nordland. Kriseberedskapsutvalgene har like mandat, men

SAK NR	TEMA
	<p>arbeidet er likevel løst forskjellig. Det arrangeres nå felles møter for å kalibrere seg.</p> <ul style="list-style-type: none">- Sykdom og ulykke også kommet inn i kriseberedskapsutvalgets mandat det siste året. HMS-tjenesten ikke en del av kriseberedskapsutvalget, men kan tas med på råd. De ønsker å være observatører i beredskapsutvalgene, men så langt er det ikke åpnet for det. HMS-tjenesten er nå permanent, og det bør vurderes om formidling av kontakt osv skal inn i mandatet til Kriseberedskapsutvalget.- Det siste året har reindriftas medlemmer i kriseberedskapsutvalget fått oppnevnt varamedlemmer for å unngå inhabilitet, sårbarhet mm.- Viktig å bygge opp distriktenes egne beredskapsfond. De fleste har fond i dag. Det er også et nasjonalt fond som styrkes gjennom reindriftsavtalen. Det kan søkes om tilskudd fra dette når eget fond er brukt opp. For at ikke beredskapsfondet skal tømmes med en gang, må det søkes hver 14. dag. Det er justeringer på gang for å forenkle dette.- Nytt er at det skal utarbeides enkle beredskapsplaner i hvert distrikt. Skal si noe om hvordan en krise skal møtes og hvem som skal ta ansvar for hva. Oversikt over beredskapsutstyr mm.- Ved beitekriser er fôring det viktigste tiltaket. Det produseres fôr som er spesiallaget for rein, som selges både på Felleskjøpet og Fiskå mølle. Rein som har begynt på fôr må føres til våren. Stengte veier kan være kritisk for leveranser. Fôr er også kostbart, så ingen ønsker å sitte på store lager. Fremtiden til Bergneset kraftforfabrikk har vært usikker, og om den legges ned vil det bli vanskeligere å få tilgang til for.- Det finnes en del områder i det samiske reinbeiteområdet som er fredet for rein. Det pågår nå diskusjoner om de skal åpnes for reinbeite i perioder med beitekrise.- Veterinærinstituttet har etablert Reinhelsetjenesten. Tjenesten gjorde en stor og viktig jobb under krisen på Herøy.- Det er stort fokus på CWD. Det er sterke krefter som jobber for å «bevare» villrein og la sykdommen utvikle seg fritt. Det pågår tunge og dyre forskningsprosjekt som skal se på genetikken og om reinen i Filefjell reinlag har en spesiell genetikk som gjør den motstandsdyktig. Filefjell reinlag har gjort en stor egeninnsats på forebyggende arbeid og prøvetakning.- NRL har nedsatt en arbeidsgruppe som skal jobbe med klimatilpasning- Ingen krisekommunikasjonsplan om hvem som gjør hva.- Beredskap viktig for markedssiden også! <p><u>Kommunenes sentralforbund</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Det kom innspill på at det var viktig å vurdere hvordan arealene kan utnyttes best for det grønne skiftet.
5/2023	<p>Eventuelt</p> <p>Viktig at diskusjonene i forumet formidles i de respektive organisasjoner. Dette skal ikke være et forum for enkeltsaker, så det bør også være dialog og diskusjoner mellom organisasjonene lokalt så konflikter kan løses der og ikke må løftes opp. Referat fra møtene legges på Statsforvalterens side og kan distribueres.</p>

SAK NR	TEMA
	<p>Forum for beitebruk omhandler både reindrift og landbruk, og rovvilt er en felles utfordring. Dette vil være et tema på novembermøtet.</p> <p>Organisasjonene inviterer i liten grad hverandre. Kan være positivt å invitere representanter på hverandres arrangementer for å bli bedre kjent, og bygge bro i «fredstid». Finne felles saker og bygge på det. I Hemnes og Rana har reindriften vært invitert inn i kontaktforumet. Det har vært positivt, men møtene (eller deler av møtene) bør spisses. Reindriften har for eksempel lite å bidra med i diskusjoner om gjødselplaner.</p> <p>Rein på innmark kan være en utfordring knyttet både til personer og situasjoner. Det er etablert fem lokale grupper. De siste årene har det vært forholdsvis lite lokale konflikter. Det er uklart lovverk og uklart hvor lista skal ligge. Forventninger harmonerer heller ikke med Statsforvalterens handlingsrom. Reindriftsloven skal evalueres, noe som kanskje kan gjøre det mer tydelig.</p> <p>Rein på innmark, lovverk og sanksjoner blir tema på neste møte (21. juni). Vi bør se etter saker/plasser der dette fungerer godt, og eventuelt invitere relevante personer. Det kom innspill på at det var forholdsvis tett samarbeid mellom reindrift og landbruk om rovvilt i Saltdal og lite konflikt ellers i Saltdal kommune.</p>